

૧૭૫૬

રાવણ સાથ અંગદ વિષ્ટી.

(એક ગાયનરૂપી નાટક.)

રચાને પ્રસિદ્ધ કરનાર.

જયશંકર આણંદજી જ્ઞની.

સલાયા બંદરેના સં ગુરુ નિશાળનો મુખ્ય શિક્ષક.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

શેઠ ગોવિંદજી વી. નાનજી.

જુનાગઢ બુકસેલર.

અમદાવાદમાં.

મામાની હવેલીમાં અંબ પુનાછટેડ પ્રીં અને

અંબ એં કંપની 'પ્રિન્ટિંગ'ના પ્રેસમાં

રણછોડલાલ ગંગારામે છાપ્યું

સંવત ૧૯૩૮

સન ૧૯૮૨

કિંમત દોઢ આનો.

આ પુસ્તક સંબંધી સર્વે હક છપાવનારે પોતાના

સ્વાધીનમાં રાખેલા છે.

दोहरो.

बांग्यो विरला लोक आ, अंगदविष्टी सार;
रावणु भायो नहीं तदा, रामे भायो डार.

१७४५

અર્પણપત્ર

આજમ મહેરબાન નેકનામદાર ગરીબ પ્રતિપાળ

નૃહસિંહપ્રસાદ હરીપ્રસાદ સંસ્થાન જીનાગઢ

“આપ ખરા મુદ્દેશાભિમાની તેમજ

વખતે વખત વિદ્યાનં ખરા તન, મન,

અને ધનથી આસરો આપી તમારી

અનહદ દયા વાપર્યા કરોછો તેથી

આ નવીન ગાયનોથી ભરપૂર

ઝોપેરો પ્રીતિપૂર્વક આપ-

નેજ અર્પણ કરુંછું

તે સ્વીકારશે.”

હુંછું તમારો આસ્ત્રાકિત કોહારી

શેઠ. ગોવિંદજી વી. નાનજી.

બ્રહ્મસેનર

રાવણ સાથ અંગદ વિષ્ટી.

(એક ગાયન રૂપી નાટક.)

(સ્થળ નાટકનો. સુંદરચેત્ર)

નટી—(અંધરની રત્નિ.) હરિગીત છંદ.

આ દશહું આ દીશ મનનાટક કરું મુજ મનમતિ;
 તુજ દાશીદીન શેવકગણો, દુઃખ કાઢો રાખો નહીં રતિ;
 હું આજ કાર્ય સુધારવા, બાનિ બારણે આવી અદા;
 ગણિ દાશીદીન પ્રતિદીન, મમ સુખ સંપત્તિ આપો સદા.

શાર્દૂલ વિક્ષિપ્ત છંદ.

રે સર્વોપરિ અષ્ટ સૌ આપી દશ કલ્યાણકારી પ્રભુ;
 દાશી દીનપર મહેર રાખ્યે અતિસે સદા હું નભું.
 મુજમાં પાપ અતિ બર્યે, તેતો ઉમંગે તમે કાપળે,
 દાશીને થઈ સાય, X નાટક કરવાને મતિ આપળે.

(અરે લાલદેવ દશતરફ જલદઆ) રાગ.

અરે પ્રભુ વિનંતી કરુંહું હું આ;

નમી હસ્ત જોડી બાહુહું સદા.

વાડિપ સૃષ્ટી કરી આ બની;

તેમાં હું સદા તારાગુણ ગાઈ વળી.

સરસ્વતિ માતા સિદ્ધ સાધ્ય યાઓ;

પ્રિતે પુત્રી જાણી તેની વારે ધાઓ;

શબા સર્વેને કરુંહું હું પ્રણામ;

વિનંતી ધરીલ્યો સહુ ચિત્ત આમ.

પ્રભુની જિજ્ઞાસણી કુંઠું હું કામ;
જેશંકર બની તણાડિ સલામ.

રાગ ઇંદ્રસબાનો. x

સરસ્વતિ દીજે મતિ, મમ માત સારદા;
બારતે વિદારતી, તું ગુણ અપારદા.
વેદ વ્યાસ કાળીદાસ, બકત પ્યારદા;
રચ્યાં પુગણ બારતાદિ, ગ્રંથ અપારદા.
સુર શનક મનંતકુમાર, મુની નારદા;
“સત્યપ્રકાશ” પાવને તું. રહે સદાયદા.
કહે કવ્યાણુ રહે જ્ઞાન, આપ સારદા;
સુર ગુર મુખ વરપે નામ, આપનું સદા.

પડદો.

(નવધર)

પ્રવેશ ૧ લો.

(સ્થળ કપિસેના સમિત રામલક્ષ્મણ ચમુદ્રતીર ખીરાજેલા છે.)

રામ—(લક્ષ્મણને.) ઇંદ્રસબાનો રાગ.*

કનિષ્ઠ બાવુ લક્ષ્મણ આજે, તુજને કુંઠું વચંત;

કુષ્ઠ રાવણે સિતા લીધી, તેયિ કુંઠી મુજમંત.

લક્ષ્મણ—(રામને.) ઇંદ્રસબાનો રાગ.

અરે મારા જોષ્ઠબાવુ, રાવણના શા બાર;

એક પલકમાં રોળીનાખું રાવણને આહાર.

અંગદ—(રામને.) ઇંદ્રસબાનો રાગ.

x ત્રવાડી કલ્યાણજી રતનજી કર્વી. *રામજીતો સાગવે એ

રાગમાં આમાની બધી ઇંદ્રસબાચાલશે.

જે. આ. બની.

પાટુમારી પહાડ પુતળવે, બાંમે આ બલ્લાંડ;

રામુદ્રને બિલેચી નામે, એવો આ હનુમાન.

હનુમાન—(રામને.) રાગ સોરઠ.†

આત્મા આપો મારા રામજી, કરવા રાવણ ક્રેદ;

કુંભકર્ણ ઇંદ્રજીતનો, જામનું હું કરું છેદ. આત્મા.

પડદો.

પ્રવેશ ૨ જો.

(૨૨મળ લંકામાં રાવણની રાજસભા.)

રાવણ—(ઇંદ્રજીતને.) મારાસમ બેસીને બાજા એ રાગ.

મારા ઇંદ્રજીત તું પુત્ર પ્યારા;

કરો કુશ્મનને પ્રીતે પૂરા—મારા.

આવી રામ સાગર તટખેડી;

હાંસે બુદ્ધ કરવા જઈ બિટો—મારા.

ઇંદ્રજીત—(રાવણને.) મહોલે પધારો મહારાજ એ રાગ.

મારે બાહુબળે કરું બુદ્ધ, રે હવે આ મારે બાહુ.

વેગે છોડાવી દઈ નિજ સુદ, રે હવે આ મારે બાહુ.

સાખી.

કરમાં ચિંતા કાંઈ તું, હું રોજીય એ રામ;

સમ કટકા કરીનાજું, કેવું હું કરું જીતે કામ. રે હવે આ.

કુશાનન—(રાવણને.) રાગ સોરઠ.

સુણ રાવણશૂડા રાજવી, કહું છું સત્યવચન;

રામનું કામ કરી પછી, આવું પાણીને અંન. સુણ.

† રાગ રામગ્રીની. આલ.

સુગ્રિવ સરખા શૂરાવસે, હનુગંતછે વીર;
કપિ સર્વેના ચૂગકરું, રામને કાઢુ નીર. સુણ.

પ્રહસ્થ—(દુશાનનને.) ઇંદ્રસભાનો રાગ.

દુશાનન શૂરા સાખાશી, એમ ઘટેછે આજ;
મારીનાખાં રામકપિને, મૂએ કરશું રાજ.

(આવી રામની નિંદા સાંભળી સભામાંથી વિભિષણ બોલ્યો.)
વિભિષણ—(રાવણને.) અહાપૂરી ખીલીછથી ચંદા એ રાગ.

અરે મુજબાઈ મુઝો ખારા, પાત આ બેગ કહું તારા.
હતો તું આપ નિચે બન્યારે, દયાથી રામે કાઢ્યો ખારે. X અરે.
માટે તું મુજ વચનધર મેન, સિતાને આપ થઈ ઉમેગ;
મળ્યાછે દુષ્ટમિત્ર તારા, તેનો હવે બન્યા તારાગારા. ૧ અરે.

ઇંદ્રજીત—(વિભિષણને.) ઇંદ્રસભાનો રાગ.

અરે વિભિષણ એ શું બાળ્યો, વિચારીને વદવાણ.
શું કરું રાજ્યખંડુએ, નહીંતો કાઢું પ્રાણ.
બાજ બા વિભિષણ પેદ્યો, હેસિ તારે ધેગ;
જીવતો મૂકિએ બાણી બેઠને, નહીંતો હણીએ ડેર.

દુશાનન—(રાવણને.) કર્ણાનિધાન ઇય. એ રાગ.

અરે રાજ્યખંડુ તારો કરે રામઅક્ષ.
આખળું ભુંડું ઇચ્છિને કરે રામઅક્ષ. અરે.
કાઢી મુકો બહાર આ તમારો બાહનજી.
હુકમ રાવણ હાય તારો તો કરું બક્ષ. અરે.

વિભિષણ—(મબાને.) રાગ ઉપરનો.

અરે દુષ્ટ દૈત્ય તમે મરાયો ન બુધ;

લેકાધિપતિને બાંધી, ઉતારો ન કૃપ. ઝરે.
 ત્રિપાલાજીથી રહે, સમુદ્રને મરજદ.
 રાયને પ્રધાન રાખે, એવાતો એકાદ. ઝરે.
 લેકાના ભુપતિ બાણું, છેલ્લું હું વચન;
 નિશ્ચે રાજ ખોઈ બેશી, જીને રખડવન. ઝરે.

રાવણુ—(વિભિષણને.) ઇંદ્રસભાનો રાગ.
 હાજર હાજર હાજરકો' છે, બાંધો આ મુજ બ્રાત;
 જાજ રામતણિ પક્ષેયા, જો પછિ મારા હાથ.
 બાઈ સગો મારો તું દિશે, નહીંતો માંડે ઝર;
 દયા આવેછે તને નિહાળી, જા મૂકીને શહેર.

વિભિષણુ—(રાવણને.) ઇંદ્રસભાનો રાગ.
 રાણી જેવા તું દિશો, શું મારે મુજ માર;
 એક ટુંકમાં ટુંકી આપું. જડે નહીં તજબાર.
 (રાવણુ વિભિષણને પાટુમારેછે તેટલામાં તેની માતાજી આવી મૂકાવેછે.)

માતાજી—(વિભિષણને.) રાગ ઉપરનો.
 ઝરે મારા વા'લાવિરા, વિચારીને ખોલ;
 રામકને જાણને રાવણનો, અંતર પડો ખોલ.

રાવણુ—(માતાજીને) રાગ ઉપરનો.
 માતામારી તું માનીતી, સમજી મૂકું આજ;
 કે'જે તારા રામકને જામ, બલે લાલચે રાજ.

માતાજી—(વિભિષણને.) તોટક ઇંદ્ર.
 મુજ પૂત્ર વિભિષણમાન કહ્યું, નકિજાણ હવે નિજરાજ મયું;
 મમ પ્રાણતણો પ્રતિપાત્રન તું, પ્રમુખ ચરણે તુજને કહ્યું હું.
 તુજ હાથગૃહી શરણે ધરસે, તુજને અહિ રાવણુ આ હણસે;

સુખછછકું મુખથી કહુંજ, પણ રામતણા સુખજ ગુણગા.
વિભિષણ—(માતાજીને.) ઇંદ્રસમાનો રાગ.

મનમાં દિલગીર થામાં માતા, ધિરજ ધરજે મન;

મારા ગયા પછી પાછળથી, કરજેમાં આકંદ.

માતાજી—(વિભિષણને.) ક્ષણિતઃકંદ.

અરે આજ તું મૂળને તણ; કાજ જઈ કરો રામજી બજી.

મન વિષે બહુ તર્ક થાયછે; અમુ આંખમાં આવી જાયછે.

ખુશી રાખજે, રામજી રૂડા. વિદારજે નકિ વેરી ને કુડા.

રાવણ—(વિભિષણને.) ગજલ.

અરે ભ્રાત રામ ગરીમડો શું આવીને હાંકરે;

મુજ પુત્ર આ બળવાન પોદ્ધો દેખાને સૌ થરથરે. અરે.

હોંકાર કરી હું હાંકમારૂં, રામને ભૂમાં વિદાર;

પ્રહ્લાંડના કટકા કરૂંતો, વાંદરા ત્યાં શું કરે? અરે.

જા જલદી રામકને જઈ, તું કેજે આ સર્વે તહીં

પછી આવજે સેતા લઈ, અહંકાર મનમાં કાંધરે? અરે.

વિભિષણ—(માતાજીને.) પદ.

વંદન હું ગુજને કરું આનંદ;

છેવટના થ કરી લે આ અંગ. વંદન.

મારા વંદન પ્રાતે કેજે મુજ પાનિને;

કે'જે સાથે મારાં સર્વે ભુષણને. વંદન.

મારૂં અડગ મુજ મો'લમાં નેછે;

તેને પણ મારા પ્રિતથી વંદનછે. વંદન.

માતાજી—(વિભિષણને.) રાગ ભરવી ગજલ. X

પ્યારા રામકને જાયે તું, મુજમન દુઃખીયું;

X મીઠી આંખડી મારીને—રાગ.

મુજમન દુઃખીયુંરે, હવે કેમ સુખી હું રે. પ્યારા.
 વિભિષણ—(માતાજીને.) રાગ આશા તાલ દીપચંદી.
 જાઓમા જાઓમા તું આપ મહોલમાં;
 ખુશી થઈને આશિષ મને દ્યો. જાઓમા.
 રામકને હવે વસસું અમે જઈ;
 શું કરવા મન દુઃખ ધરીછો. જાઓમા.
 (માતાજી જાયછે.)

વિભિષણ—(રાવણને.) ઇંદ્રસભાનો રાગ.
 અરે મારા પ્યારા બાતુ આવું ન કર કામ;
 આ હું ચાલ્યો મારે રસ્તે જ્યાં બેઠોછે રામ.
 પડદો. (જાયછે.)

પ્રવેશ ૩ જો.

(સ્થળ સમુદ્રકિનારે રામ કપિસેના સહીત ખીરાજોલાછે.)
 કપિ—(રામ આગળ આવીને) ઇંદ્રસભાનો રાગ.
 મહારાજ રાવણનો ખંધુ વિભિષણછે જોહ;
 નામ આપનું રૂદીએ ધારી, શરણે આવ્યો તેહ.
 રામ—(સેનાને.) ઇંદ્રસભાનો રાગ.
 દ્યો કરીને રાક્ષસ આવ્યો કરવા મુજથી પ્રીત;
 રે મુગરીવX અંગદ હનુમંતા, ચેતી ચાલો ચિત્ત.
 હનુમંત—(રામને.) ગુલચમનપરા બિધુવા છુપા. એ રાગ.
 હું ગયો લંકાજેવાર સિતા મુદ્દ લેવા;
 તે વખતે વિભિષણે કરી મુજ સેવા.
 એ ખરો તમારો દાસ, પાસ તમ આવ્યો;

માટે હોસે તમ ચર્ણ, તુર્ત બોજાવો.

રામ—(અંગદને.) ઈંદ્રસભાને રાગ.

અંગદ જ વેગે તું વેણી, વિભિષણની પાસ;
કરે બ્રાહ્મી અત્રે તું લાવે, એવીછે મુજ આશ.

અંગદ—(રામને.) રાગ ઉપરનો.

શિરવંદન તમ ચર્ણકરી હું આ ચાલ્યો તે પાસ.
વિભિષણને પકડી લાવું, હોસેથી તમ પાસ.

પડદો.

(જાયછે.)

પ્રવેશ ૪ થો.

(સ્થળ. કપિસેના આગળ વિભિષણ રામની રજૂતિ કરેછે.)

વિભિષણ—(કપિને.) શાદૂલ વિક્કિડિત છંદ.

સુંદર આપરવર પ કાપ પાપમારાં અતિ ન દિશે;
કિંચિત પામર પ્રાણી, નામસુણી આવ્યો તમારા વિષે.
હેકપિ હેકપિ હેકપિ તમ તણો, દાશાન હું દાશધું;
ક્યાં છે સુંદર સ્યામ કામ આપો હું જાવા તમોને નમું.

અંગદ—(વિભિષણને.) રાગ સોરઠ.

અરે વિભિષણ દૈત્યશું-તારે રામનું કામ?
બજન બાવે કર તેહનું, તેથી બોલાવે રામ. અરે.

વિભિષણ—(અંગદને.) પદરાગ કાફી.

કપિ મને રામ બતાવ; દારણ વનમાં રામ જપુંછું. કપિ.
જંગલમાં હું રખડી આઝો; કપિ રામ ધામ બતાવરે. દારણ.

(અંગદ વિભિષણને રામ આગળ તેડી જાયછે.)

પડદો.

પ્રવેશ પ મો.

(રચણ સમુદ્રતીરે રામ લક્ષ્મણનો મુકામ.)

વિભિષણ—(રામની સન્મુખે હાથ જોડી.)

અહાપુરી ખીલીછશી ચંદા. રાગ

નમુંદું રામચંદ્ર નીરધાર, દાશની કરેને વેગી વાર.
કરી રાવણ પ્રેમે મેં વાત, તેતો કહું તમ પ્રત્યે શક્ષાત. નમું.
કહ્યું મેં સિતા આપને રામ, તેથી સરશે સધળાં તુજ કામ.
મુણિનિજ પુત્ર આઘ્યો મુજપાસ, મને કહે કરશું તારો નાશ. નમું.
પ્રાંતે પ્રણમું જોડીને હાથ, રાવણે મારી મુજને લાત.
હવે હું આઘ્યો તમારે શર્ણુ, નકિ રાવણનું થાશે મર્ણુ. નમું.
કહું તોપણ તમને હું વાત પ્રથમ વિષ્ટિ કરો તે સાથ.
પછી માને નહીં રાવણરાય, તો જતો પાડો તેની કાય. નમું.
દોહરો.

રાવણ માને નહીં કદિ, તો કરેને સંગ્રામ;
લંકાને રખડાવિને, લેજો સિતા રામ.

રામ—(સભાને.) હરિગીતછંદ.

હું સાથ સર્વે આ સમે, નીરાંતથી બેઠા અહીં;
પણ કુજ રાવણ પાસ વિષ્ટિ કોણ કરશે ત્યાં જઈ.
જન્મ સભા પંડિતને જીતે, તે મુજપ્પ યુક્તિ ત્યાં કરી;
વિષ્ટિ કરીને કોણ વેણી આવશે જીતી અરી.

હનુમંત—(રામને.) ઈંદ્રસભાનો રાગ.

વીરે કાછવાળી વેગે જાજી, ગ્યાંછે રાવણ રાય;

સમજાવીને સિતાજાવું, નહીંતો પાડું કાય;

જાંબુવાત.—(હનુમંતને.) રાગ ઉપરનો.

હું સમજવી સિતાલાવું, બુદ્ધિનું છે કામ;
હનુમાન તું હાંક મારતાં, આપે ન સિતારામ.

રામ—(સંભાને.) દોહરો.

બળથી કરવું નહીં કદિ, કળનું છે આ કામ;
એવો વિરલો કોણ છે, (જે) જાણે લંકા ગામ.

વિભિષણ—(રામને.) ઇંદ્રસંભાનો રાગ,
યોદ્ધો આ બળવંતો દિશે, વાળીનો જે તંત;
તેને વિષ્ટિ કરવા મૂકો, આણીને ઉમંગ.
બુદ્ધિમાં એના જેવો કોઈ, મળે નહીં આ ઠાર;
જય રાવણ સમજવી લાવે, આ અંગદ હુશિયાર.

અંગદ—(રામને.) કશ્ચાનિધાન ધર રાગ.
અરે રઘુર્યામ કામ આ બતાવ્યું શું?
કામ ન આ મારા જેવું, જોદ્ધો મોટો હું. અરે.
પ્રભુ મને દ્યો રજતો, રાવણ કેદ કરે;
રંગમોલ રોળી નાખી, લંકામાં કરે. અરે.

રામ—(અંગદને.) ઇંદ્રસંભાનો રાગ.

જાજે વેલો તું લંકામાં, વાળી કેરા તંત;
વિષ્ટિ કરી રાવણને, વેલો કરજે અતિ પ્રસન્ન.
શામદામ સમજવી જાણે, માને રાવણ રાજ;
આપે સિતા રાજી થઈને, તો તેને લઈ આવ.
અંતે માને નહીં જો રાવણ, તો કરજે વિખવાદ;
તુજને આવે મારવાતો મુજને કરજે યાદ.

અંગદ—(રામને.) ઇંદ્રસંભાનો રાગ.
વંદન છે છેલ્લા મુજવંદન ધીકારો આ વાર;

વગે વલ્લે લંકા પોહોંચી, વીઠી કંઈ નિરધાર.

(પડદાની બહાર આવેછે.)

પડદો.

પ્રવેશ ૬ ઠો.

(સ્થળ લંકામાં રાવણની સભામાં અંગદ આવેછે.)

દ્વારપાળ—(સીકોને.) ગજલ.

અરે બાત આ કપિ કોણ આવે, હાથ ઝાડ ઉપાડતો;
બામો બાગો બાગો બાહ્યો, આ આવે પ્રાણી પછાડતો. અરે.

(સીકો નાસાનાસ કરેછે ત્યાં રાવણ સુત આવેછે.)

રાવણસુત—(પડદાની બહાર આવી અંગદને.) ઇંદ્રસબાનો રાગ.

અરે કપિ તું ક્યાં ચાલ્યો જન, ધરતો નથી મન બીક;

હું તન રાવણનો અરો તો, હમણા છેડું શીશ.

ગદ—(રાવણસુતને.) રાગ ઉપરનો.

બાળક બોલ વિચારી વાણી, તજિ મનનો અંકાર;

મુજ માથે રધુનાથ સ્વામી, તું શું મુજને માર?

રાવણસુત—(અંગદને.) રાગ ઉપરનો.

તપરવી તારો શું કરે મુજ હું લંકેશ કુમાર;

કપિ મન વિચાર કરી લે, નહોં તો કંઈ પ્રહાર.

અંગદ—(રાવણસુતને) રાગ ઉપરનો.

હે બાળક તુજ કાળ આવીઆ, હું જાણું આ વાર;

પગ ઝાલીને ચીરી નાખીશ, યાજે તું તૈયાર.

(પગ ઝાલી ચીરી નાખ્યો અને રાવણ-

ની સભામાં જઈ પુંડાસન કરી બેઠો.)

રાવણ—(વિશ્વમય ધઈ દુશાનનને.) રાગ ઉપરનો.

અરે દુશાનન ઉભા થા તું, કો' છે આ બળવંત ;

મુજને મનમાં લાગે છે ને, અરે અરો હનુમંત.

ઘંદ્રજીત—(રાવણને.) રાગ ઉપરનો.

બહું મજ્યં આ બક્ષ આપણે, સાંબળ રાવણ કાન ;

ને હનુમંતો એ હશે તો, મહા કંઈ પુંગાણ.

અંગદ—(રાવણને.) રાગ ઉપરનો.

પરજન આવે તુજ મોક્ષામાં, દે નહીં આદરમાન ;

અરે રાવણ તું દિશેછે, મુરખના પરમાણ.

(એમ કહી જા એમકો.)

રાવણ—(હર્ષાને અંગદને.) રાગ ઉપરનો.

કોણે તુજને મોકલ્યોને, શું છે તારું નામ ;

માણસ છો કે વાંદર તું છે, શું અંગે છે કામ ?

અંગદ—(રાવણને.) રાગ ઉપરનો.

રે લંકાના રાજવી, મુજ નામ અંગદ આજ ;

હું શેવક છું રામનો ને, આવ્યો વિષ્ટી કાજ.

રાવણ—(અંગદને.) શાર્દૂલવિક્ષિપ્ત છંદ.

રે અંગદ અમ પાસ, આજ પછિ વિષ્ટિ નહીં લાવજે ;

કહી તારા ધનશ્યામને, જલદી સેના લઈ આવજે.

શું હું બીકણ નામ ધારણ કરી, આપું સિતા રામને ?

મમ સેના બળવાન, એમ કંઈ ધિકાર મુજ નામને.

અંગદ—(રાવણને.) ઘંદ્રસભાનો રાગ.

ને નીચે તે આપે તુજને, મારો ને ધનશ્યામ ;

આપી દેને વેગે વેલો, સિતાને નિજ રામ.

રાવણ—(અંગદને.) સિતાજીના બાર મહિતાનો રાગ.

જાને વેલો અંગદ નિરમાલ્ય, મૂઠું ઊવતો ;
મારે માર ઈંદ્રજીત આજ, ફરી જાને આવવો ?
મહા પોકો દુશાનન દેવ, અજીત તે આપવો ;
મારી કરે તને ચક્રચર, નથી લાજ લોપવો.

અંગદ—(રાવણને.) ઈંદ્રસાબાનો રાગ.

દુશાનન દુશાનન શું કરે, રાખી રાખું તેહ ;
પુંછેથી બંધન બાંધીને, રોળી નાખું એહ.

દુશાનન—(અંગદને.) રાગ ઉપરનો.

રે અંગદ તું અંગ દુશાન, મેટી કર માં વાત ;
આતો જ મુજ સાને લડતા, તો જોડાવું હાથ.

રાવણ—(અંગદને.) દોહરો.

જા અંગદ કે' રામને, કરગરવે શું થાય ?
સિતાને નિરખો નહોં, જ્યાં મુખો છે રાય.

અંગદ—(રાવણને.) તોડકે ઇંદ્ર.

બહુ રાવણ તેં મદમાં મગિને, આંતરે સુરલોક કર્યા કાપને ;
અહિંહું મુજ આ સુખ સાથ ગદા, લઈને તુજ આજ ન મૂકું પાં.

ઈંદ્રજીત—(અંગદને.) ઈંદ્રસાબાનો રાગ.

જીત્યા રાણા રાજવી, ને જીત્યા મહા બળવાન ;
પગની પાટુ મારો, બુઝો કરે મહા તોફાન.

અંગદ—(રાવણને.) રાગ ઉપરનો.

લંકાના મહા બુપતિ, આ છેલ્લું મુજ વચન ;
સિતાને તું આપી દેને, મનમાં ધરી ઉન્નમ.
તું જો સિતા નહીં આપેતો, યાચે જુરે કામ ;
લડવાને લંકામાં લાવું, ક્રોધ સાથ ધનસ્થામ.

રાવણુ—(અંગદને.)

૫૬.

તેડીને આવ જા રામ કપિ સાથ ;

અરે ન બાર બળીઆથી બાથ. તેડીને.

તને જાવા દઇએ જાણી વાંદર વન ;

નહીંનો કટકા કરું હું સુણ મન. તેડીને.

અંગદ—(રાવણુને.)

દોહરો.

જીવતો ના મુકો મને, કર મુજથી સંગ્રામ ;

જોને થાશે શું હવે, તેડી લાવું રામ.

(અંગદ રામ આગળ જાયછે.)

૫૬૯.

પ્રવેશ ૭ મો.

(સ્વયં સમુદ્ર કિનારે રામ કપિ સેના સહિત ત્યાં અંગદ આબ્યો.)

અંગદ—(રામને.)

લાવણી.^૧

વિષ્ટી કરવા ગયો લંકામાં, હું રાવણુની પાસ—બેવાર

સિતા નહીં દેત કરત મુજ નાથ—વિષ્ટી.

જલદીથી તમ આગે આબ્યો, થઈ મનમાં નાનાથ—બેવાર

પાસ જઈ કરો લંકાનો નાથ. વિષ્ટી.

હંદ્રસમાનો રાગ.

દુઃખાનન ઉડીને આબ્યો, કરવા મારો નાથ;

ગદા ગૃહી કર મધ્યે સુંદર, હું દોડીગયો પાસ.

સિતા રાવણુ નહોં આપે તમ, યુદ્ધ કરો તે સાથ;

રણમાં રોળી નાખો રાવણુ, અરેઅરી કરું વાત.

રામ—(હુમંતને.) કરૂણા નિધાન ધન—રામ.

૧ મઠા દુઃખણા થઈ સુખણી આપ્યાનાઈ આવાર. અરારાગ.

હનુમંત હાંક મારી કપિને બોલાવ;

પવન પુત્ર હનુમંત સર્વકપિ લાવ. હનુમંત.

હનુમંત—(રામને.) ૫૬.૧

લંકાપુરીમાં ચાલો સિતાપતિ લંકાપુરીમાં ચાલો;

જઈને રાવણ કુદ દૈત્યછે, વેગે જલદી મારો. સિતા.

સુગ્રીવને હું અંગદ વાળી, જાંબુવાન નિહાળો. સિતા.

સર્વ સેના મેં સજ કીધીછે, તમે ધનુષકર ગાલો. સિતા.

રામ—(વિભિષણને.) ઇંદ્રસભાનો રાગ.

રે વિભિષણ વેગે ચાલો, રાવણ કેરી પામ;

દ્વંદ્વ યુદ્ધ નિજ સાથે કરીને, તેનો કરશું નાથ.

વિભિષણ—(રામને.) રાગ હપરનો.

ચાલો ચાલો વેગે ચાલો, લંકામાં નિરધાર;

ગદ લંકાનો ઘેરી લઈને, મારો નિજ કુમાર.

રામ—(કપિસેનાને.) રાગ ઓખાનો.

મારા કપિ સુગ્રો હવે મંત, જઈને મારજો રાવણ તંત;

પછી મેધ નાદ કુંભકર્ણ, તેના માંમાં પેચી કરો મર્ણ.

કરજો લંકા તમે પાયમાન, પછી રાવણ મારો ભુપાન;

સુખે સિતા લઈને આવશું, પછે સ્વદેશમાં પરવરશું.

હનુમંત—(રામને.) રાગ મેવાડો.

હું રામ કરીશ લંકા નાથ, સિંહકેડી જઈ નિજ પાસ. હું.

લંકાને હું ફેરી નાખું, રોજ રાવણ ભુપાન;

ઇંદ્રજીતને ઉડાડી નાખું, બીજા દૈત્ય લાખું પાતાન. હું.

૧ રાજ બાગમાં જઈએ, ચાલોરે બેની રાજ—એ રાગ.

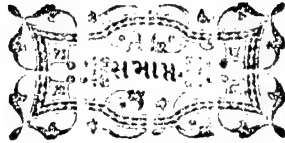
રામ—(હૃદયમંત્રને) રાગ ઇંદ્રસખાનો.

મહા બળવંતા વિરા હોસે, કરજે એવું કામ;

જગદી જઈ લંકા પહોંચીને, કરજે ત્યાં સંગ્રામ.

પડશે.

(સર્વે જાયછે.)

દોહરો.

સાત અંક પૂરણ કરી, મેલ્યા સન્નન પાસ;

હથર પ્રીત અપારથી, પૂરી સન્નન આશ.

સર્વે એકટરો મળી ગાયોછે.

સખી પડવે તે પંથે ચાલ્યારે. એ રાગ.

હથર આપની પૂર્ણ પ્રિતિથીરે;

સુખ નાટક કર્યું મ રીતિરે.

પાત્ર સર્વેની કાઠી અનિતી-પ્યારા હથ મહેર કરી આનરે.

ગરીબ દાશો વિતવે દ્વી કરનેડોરે,

આશા પુરી તેતો વિધ તોડોરે;

અમે તારો રસ્તો પકડ્યો છે ધોરી.

પ્યારા હથ૦

પ્રભુ તારી ગતિ અતિ ન્યારીરે;

મતિ આણે ન ગણવા અમારોરે.

પામર જનો સર્વે વદેછે આ વાણી.

પ્યારા હથ૦

મોટા મોટા તુજથી ગયા હારીરે;

તેથી અમારી શક્તિ નથી બારીરે;

મતિ આપી અમને કર્યા આમારી.

પ્યારા હથ૦

હ્યા સિંધુ દેવ બજીએ અમેરે,

સાથે મળિ સર્વે ગાયા તમનેરે;

સૂખી કરે સર્વે આને અમને.

પ્યારા હથ૦

પૂરો ખેલ પ્રીતે કર્યો આનરે,

સર્વે સોખી સન્નનને કાનરે;

તેમાં દોષ નેશકરનો કરને પ્રાને.

પ્યારા હથ૦

કર્તા.

અંતર બહાર લાપિકા ફોહરા.

જપું સદા જગદીશ્વરા, હું જોડીને હાથ;
 યથા શક્તિથી મેં રચ્યો, અંગદનો સંવાદ.
 શંપૂરણ કરવા મને, મિત્રે કરી ફરમાસ;
 કરી પદ્ય મન પ્રીતથી, પૂરી તેની આશ.
 રટણ રહેશે રામનું, જાણિ કયું આ કામ;
 જાગવળે નિજ નામને, તો કરશે સુખ કામ.
 નીવાસ મારો કહું હવે, વાંચો શોખી જન;
 જયશંકર જાની તાણું, રથંબાપૂર વતન.

જે० આ० જાની.

જાહેર ખબર.

“સિતાસ્તવંતરે અને ધનુષબંગ આખ્યાન” એવા નામનું
 મેં ગાયનરૂપી નાટક જુદા જુદા રામમાં રચી એક ફરમાનું
 તૈયાર કર્યું છે, તે જે કોઈને છપાવી બહાર પાડવા ધરાશે
 રહેતો હોય, તો તે ખામત મને લખી પુત્રાસા માગવા.
 એજ અરજ તા. ૧—૧૦—૮૨ મુ. સલાયા ખંદર સ્કુલ.

જયશંકર આણંદજી જાની

મુખ્ય આસિરંદ.

સલાયા સ્કુલ.

સૂચના.

કર્તૃભાવાદ્દેહલાકાની કવિતારૂપ ભૂગોળ.—કિંમત
રોડે આનો.

મધુકૈટભ અને મહિષાશુર વધ નાટક—હાસ્ય, વિર,
અને કરુણા રસથી બરપુર. કિંમત. ત્રણ આના.

ઉપરની ચોપડીએ મારી આગળથી રોકડી કિંમતે વે-
ચાતી મળશે—દશથી વધુ નકલ ખરીદનારને પોસ્ટખર્ચ
અમે આપશું. જોઈએ તો મંગાવી લેજાજી એજ આરજ.

સલાયા ખંદર સ્કુલ. ૧૪૪૪૪૪ આનંદજી જાની.
તા. ૧—૧૦—૮૨. } ગ્રંથકર્તા.

જાહેર ખબર.

આ ગાયનથી બરપુર ઓપેરો નીચે લખેલ ટુકાણેથી રોકડી કિંમતે વેચાતો મળશે. ટપાલનો અર્ધાઆનો વખતે પણ જોઈએ તો મંગાવી લેશો.

ટુકાણાં.

જીનાગઢ—મારી પાસેથી.

સલાયાબંદર—જયશંકરે આણંદજી જાની સં ગુઠ નિશા-
જના મુખ્ય શિક્ષક પાસેથી.

ભાવનગર—પાનાચંદ તેજી બુકસેલરે ડે. નવી કાપડખબર.

અમદાવાદ—જગજીવનદાસ દલપતરામ બુકસેલર ત્રણદર-
વાળ પાસે.

બોરસદ—શાસ્ત્રી ત્રિભીવનદાસ દલપતરામ ડે. લુહારવાડા
આગળ અમૃતસાગરના કર્તા પાસેથી.

સુરત—કરસનદાસ નારણદાસ ડે. નાણાવટ ખબરમાં.

મુંબઈ—જહાંગીરજી પેસ્તનજી કરાણી ડે. કોટમાં પારસી
ખબર સ્ત્રી નંબર ૧૮ તાળા મકાનમાં.

શેઠ ગોવિંદજી વી. નાનજી,

સંરચના જીનાગઢ બુકસેલર.

ડે. હાયાખબર.

